

Biografie stavebního typu tzv. školičky
Jindřich Pinc

Oponentský posudek

Předkládaná bakalářská práce seznamuje čtenáře se „školičkami“, typizovanými školními provizorními budovami stavěnými v 50. letech ve velkých městech v Československu. Text práce i samotný výzkum, který shrnuje a popisuje, vycházejí ze zájmu o osudy těchto budov v městském (fyzickém i sociálním) prostoru a z fascinace otázkou, co se s těmito provizorními, jednoznačně určenými budovami stalo v průběhu času a zejména poté, co přestaly sloužit svému původnímu účelu. Práce tak míří k porozumění způsobům, jak byl jednoznačný architektonický i sociální prostor těchto budov přeznačen a zároveň jak tento prostor ovlivnil (a spoluurčil) ono přeznačení, znovuvyužití školiček.

Práce je rozdělena na tři části, které se postupně zabývají historií výstavby školiček a kontextem jejich vzniku, popisem jejich fyzických vlastností (prostoru, umístění, vzhledu apod.) a analýzou sociálního prostoru, který je v současnosti obklopuje. Hlavní záměr, téma práce se tak v průběhu textu mění a vyvíjí. Přelétavost práce, od historického zájmu a témat přes architektonická až k sociálním, je pro mě jako čtenáře sympatická i problematická zároveň. Problematická proto, že dosvědčuje určitou autorovu nejistotu, jak ke zvolenému tématu přistoupit, co a jak vlastně o školičkách zjistit, sdělit a co za širší (teoretický, sociální, historický, urbanistický) problém prostřednictvím školiček a jejich biografii vlastně nahlédnout. Sympatická proto, že je autorem nejen v rámci textu přiznaná, ale také reflektovaná a funguje jako způsob, jak čtenáře uvést nejen do „terénu“, ale i přímo do výzkumu, jehož součástí jistě je hledání, přemýšlení, tápání a neustálá sebereflexe. Jde tedy o výraz výzkumníkovy-autorovy introspekce, sebereflexe a vlastně upřímnosti, která je myslím v bakalářských pracích ojedinělá. Navíc je třeba říci, že i když při čtení působí ona tematická nejednoznačnost práce poněkud neohrabaně, nakonec jistě splní svůj účel, protože čtenáře důkladně seznámí s kontextem obklopujícím budovy „školiček“ a podaří se jí ve čtenáři vzbudit zájem, přenést na něj autorovo zaujetí.

Práce je celkem solidně teoreticky ukotvena. Kromě metodologické literatury odkazuje na množství textů zabývajících se rozličnými společenskovedními tématy (od sociální psychologie skupin, přes material culture studies, až k neotribalismu). Otázkou zůstává, je-li v práci potenciál těchto přístupů vždy plně využit. Například na závěr letmo zmíněné téma městských kmenů a neotribalismu mi připadá nadbytečné (snad proto, že jeho propojení na „školičky“ není dále důkladněji rozvedeno). Jako nejzajímavější se mi z tohoto pohledu jeví části práce pojednávající o affordance a agency „školiček“. Působí na mě solidně po teoretické stránce (autor očividně těmito termíny rozumí a umí

je aplikovat), která je navíc v podkapitole „Agency školiček“ celkem zdařile propojená do terénu. Možná že právě tahle část se mohla stát ústřední pro celou práci a mohla například vést k hlubšímu promýšlení otázky agency na teoretické úrovni – ochota prostoru „školiček“ ke změnám, jeho působení na sociální kontakty skupin kolem „školiček“ jsou témata-postřehy, které mi připadají jako extrémně zajímavé a potenciálně velmi podnětné.

Předkládaný text má i své stinné stránky. Zejména v první, historické části, autor jen velmi sporadicky cituje zdroje, ze kterých evidentně vychází – například v kapitole „Vznik a vývoj VÚVA ...“ či „Práce STÚ ...“ vůbec není jasné, odkud čerpá. Určitá neobratnost v citování zdrojů a zacházení s nimi jde však napříč celou prací (například v závěru kapitoly o agency autor mluví o pojetí agency u Alfreda Gella, ale opět není jasné, odkud čerpá). Jinde však zase cituje pečlivě a formálně správně, a tak je otázkou, zda nejde o stylistickou neobratnost (možná i že citování přímo do textu stylem autor-rok by bylo schůdnější) nebo zda to není důsledek psaní na poslední chvíli.

Celkově je práce položena na metodicky bohatém výzkumu, který v sobě spojil jak archivní, tak terénní složku – polostrukturované rozhovory, zúčastněné pozorování. Je zajímavá svou upřímností a sebereflexí a objevují se v ní zajímavé momenty. Pokus vypořádat se s obtížným pojmem agency a použít ho pro pochopení osudů „školiček“ považuji za nejodvážnější a nejceněnější moment práce, i když i zde je cítit jistá opatrnost. Z těchto důvodů práci i přes její nedostatky vnímám jako zajímavou a navrhuji hodnocení známkou dvě.

Petr Gibas, MSc.

V Praze, 11. 10. 2011